

Filarmonicii din Sibiu care s-a remarcat prin colaborarea optimă cu soliștii, precum și prin evidențierea clară a diferitelor planuri sonore.

Revenim la spectacolul cu opereta *Liliacul* din 31 martie deoarece a cuprins în distribuție, alături de soprana Monica Teodorescu la care ne-am referit, încă două debuturi: basul Ștefan Teodorescu, lăsând o impresie plăcută atât din punct de vedere vocal cât și scenic în rolul Frank și mezzosoprana Mihaela Agachi care a conturat un personaj veridic interpretând rolul în travesti al prințului Orlovski, un tânăr distins, plăcut la înfățișare, cu reminiscențe de teribilism adolescentin și o blazare mai mult alifiată decât reală. Pe lângă acest rol, tinăra și ambițioasă interpretă și-a lărgit repertoriul în perioada la care ne referim și prin debutul cu Olga din *Evgheii Oneghin* de Ceaikovski, debut prilejuit de spectacolul din 5 aprilie. I-am admirat și cu acest prilej căldura, noblețea timbrală a glasului, talentul scenic, calități pe care le-am remarcat deasemenea în rolul titular al operetei *Carmen* de Bizet cu ocazia spectacolului din 16 aprilie. Partener în acest spectacol l-a avut pe tinărul tenor Gabriel Năstase — solist al Teatrului Liric din Craiova; un Don José încă stingaci ca evoluție scenică și frazare muzicală, dar dotat cu o voce strălucitoare, cu acute sigure și penetrante.

Matineul de sâmbătă 6 aprilie cu *Bărbierul din Sevilla* de Rossini a prilejuit debutul basului Teodor Ciurdea în Don Basillo. Încintindu-ne cu frumusețea și generozitatea vocii sale, interpretul a creat totodată prin mijloace scenice un personaj pitoresc și plin de farmec.

Spectacolul cu *Aida* din 9 aprilie s-a bucurat de participarea mezzosopranii bulgare Stefka Mineva, care a lăsat o puternică impresie în rolul Amneris prin amploarea și forța vocii sale. Pentru prima oară în Radames — tenorul Constantin Ene, care și-a îmbogățit astfel repertoriul cu încă un rol de mare dificultate și rezistență vocală.

Tot un spectacol cu *Aida*, cel din seara de 9 mai, s-a constituit într-un adevărat eveniment artistic prin prezența la pupitrul dirijoral a excelentului șef de orchestră Cristian Mandeal.

Spectacolul cu opera *Lucia di Lammermoor* de Donizetti din 11 mai, a prilejuit debutul sopranei Eleonora Enăchescu în rolul titular. Chiar dacă nu se numără printre „marile voci” ale operetei bucureștene, solista a dovedit și cu acest rol că este o adevărată profesionistă, cu o bună tehnică de cânt, inteligență și muzicalitate în conturarea personajelor.

Pe tenorul Ștefăniță Lascu l-am urmărit în această stagiune interpretând roluri de factură lirică (*Alfred* în *Liliacul*, *Casio* în *Otello*, *Almaviva* în *Bărbierul din Sevilla*), roluri foarte adecvate vocii sale, punând-o optim în valoare și evidențindu-i totodată deosebita sensibilitate muzicală. Distribuirea sa în rolul titular al operetei *Faust* de Gounod — cu debut în seara de 28 mai — s-ar putea să se dovedească însă prematură. Deși solistul a creat momente reușite (de exemplu, celebra arie din actul al II-lea) rolul în întregime îl solicită vocal peste posibilitățile actuale, silindu-l să forțeze și deci să-și uzeze glasul. Decît un tenor spînt mediocru nu e oare de preferat un tenor liric foarte bun — și ce nevoie ar avea de el Opera Română bucureșteană!

Seara de 31 mai a prilejuit o reîntîlnire — în rolul Elvira din opera *Ernani* de Verdi — cu impresionanta voce a sopranei ieșene Mioara Cortez David; o bogăție sonoră care satisface din plin pe cel venit la Operă să asculte „glasuri”, mai puțin însă pe cel ce consideră glasul un instrument în slujba muzicii și care așteaptă de la interpret o gamă largă de nuanțe, o frazare muzicală rafinată.

Ligia ARDELEAN

Baletele „Camerata coregrafică” și „Francesca da Rimini”

Țesută din cinci momente („*Francesca de Rimini*” fiind piesă nouă), s-a lansat nu demult și premiera de balet „Camerata coregrafică” (singura anunțată la acea vreme în stagiunea '84—'85), a Operei Române. Lăudabilă ideea intrării unor noi nume pe genericul coregrafiei românești — cum este Doina Andronache; lăudabilă reluarea colaborării cu formația „Camerata coregrafică”, alcătuită din cunoștii instrumentiști ai Operei Române (cornistul Ion Bădănoiu — conducătorul formației, fagotistul Victor Karpatti, oboistul Edy Guți, violoncelistul Emil Săvescu, harpista Simona Corjos etc.) — o formație care de-a lungul celor șase ani de la înființare în țară, în turneele de succes în Finlanda, Grecia și-a dovedit profesionalismul, seriozitatea argumentelor cu care vrea să impună noi formule de concert-spectacol; lăudabilă antrenarea celor mai tinere forțe ale ansamblului coregrafic... Dar, să decupăm momentele: cu câteva coloane (ionice sau „Infinite”), eșarfe, flori, lumini... Hristofenia Cazacu, folosind deci minimum de elemente, a decorat scena după muzică, pentru fiecare dintre cele patru miniaturi coregrafice care au alcătuit prima parte a „spectacolului coupé”, intitulată „Camerata coregrafică”. Pentru că s-a dansat după *Aria* lui Bach, după *Cvartetul în fa major* de Haydn, după *Septetul* de Ravel, iar în final după *Cvintetul* de suflători de Vasile Jianu înălțat de *Metodia* și *Chindia* lui Mircea Chiriac. Am reținut momentul „Ravel” — ca pe o compoziție, o mișcare-idee, depășirea unei scurte povești de dragoste cu balansurile și neliniștile ei conturată fără patetisme, expresiv de Daniela Constantinou, Anne-Marie Vretos, Florin Brîndușă. Aș cita de asemenea montarea cu iz folcloric, cu atmosferă de sărbătoare cimpenească, (soliști Carmen și Gheorghe Angheluş, Ioana Bădănoiu, Mihai Foteşcu), deconectantă, accentuînd burlescul, comicul, veselia generală... dar, pentru coregrafa Doina Andronache, autoarea spectacolului, examenul a fost cu „*Francesca da Rimini*”, după celebra Fantezie simfonică a lui Ceaikovski. Pentru că, aici, în acest poem romantic înfiorat de tragica iubire a Francescăi, de dragostea care nici în infernul dantesc nu-și găsește odihnă, (beneficiînd tot de scenografia Hristofeniei Cazacu, de astă dată îmbinînd inspirat lumini și câteva diapozitive — sumbrul infern, un crîng, un asfîntit, din nou infern — subliniînd spațiul ireal) — coregrafa a încercat să urmărească acțiunea, să închege un discurs coregrafic, să lumineze caractere, situații... A dorit să sugereze (și voi numi pe cei șase soliști: Cristina Teodorescu, Mihaela Țigănuș, Laurențiu Guinea, Ștefan Bănică, Florin Brîndușă, Nicolae Deneş) — prin fiecare dintre personaje (*Francesca* sau Faol'o Malatesta, Dante sau Virgiliu), fantasticul dar și firescul, povestea propriu-zisă dar și simbolul ei.

Așadar, un spectacol coupé, o premieră de balet a Operei Române în coregrafia Doinei Andronache, care se încheie firește cu fantezia simfonică... dar care, odată cu lăsarea cortinei, nu dă spectatorului totuși, (și să nu uităm că există un public de balet!), satisfacția unei premiere în adevăratul sens al cuvîntului; pentru că momentele Bach și Haydn nu spun nimic, nu sînt argumentate nici de perfecțiunea dansului clasic (prea multe decalări, nesincronizări, mișcări „de voie”), nici de idei, să sunem de compoziții, nici de teme pe care puteau fi inventate nenumărate variațiuni, de exemplu pe veșnic tinăra temă a dragostei. Adică, nu se justifică prin nimic: a propune cîțiva pași de dans, rotirea cîtorva perechi de dansatori, stop-cadre, altitudini pe o arie de Bach sau pe un cvartet de Haydn — este prea puțin! Este miza prea mică, pare o rezolvare facilă care să nu creeze probleme iar coregrafia ultimelor decenii este mult prea departe față de acest limbaj școlăresc. Se

simțea nevoia unui comentariu inteligent, (pe care cu efort autoarea putea să-l fi realizat), mai plin de idei, de metafore, de simboluri, cu o mișcare moderată, rafinată. A urmări doar prim-planuri sau eventual solo și acompaniament este insuficient, în defavoarea plasticii unui spectacol în care să-și spună cuvântul simfonizarea imaginilor, a ideilor bine argumentate, care să nu frizeze spectaculosul, ci conținutul, esența. Și pentru că vorbeam de ansamblul de balet, cu regret spunem că se simte lipsa unor maeștri de studii, a unor maeștri corepetitori care să supravegheze orele, zecile, sutele de ore de repetiție la capătul cărora, doar, se poate deschide onorabil poarta dialogului cu publicul. Prea multe decalaje, ezitări, pentru un ansamblu tânăr în care, firesc, fiecare membru este un virtual solist. Dar să reținem cu toate aceste remarci efortul lansării unei premiere de balet. Mai mult, „Camerata coregrafică“, la pupitrul căreia se impune permanenta prezență a unei tinere baghete, inspiră o excelentă formulă de turneu. Și dacă ne gândim doar în cite orașe din țară este așteptată măcar o dată pe stagiune evoluția baletului Operei Române, nu poate fi un stimulent mai înare pentru un artist care vrea să-și implinească meseria cu seriozitate, cu pasiune.

Smaranda OTEANU

„FILARMONICA GEORGE ENESCU“

• Mihai Brediceanu — Marisa Borini

Un concert cum a fost acela al Filarmonicii „George Enescu“ din 6 iunie era predestinat să atragă în număr mare auditorii bucureșteni, dornici întotdeauna să urmărească evoluția solistică a unui pianist (de astă dată, italianca Marisa Borini), chiar dacă lucrarea propusă de acesta (*Nopti în grădinile Spaniei* de De Falla) nu face parte din fondul mult rulat al concertelor de cea mai largă popularitate, dar mai ales dornici să asculte iar și iar una dintre marile simfonii atât de dragi sufletului lor (aici, *Simfonia în re minor* de Franck). Dacă speranțele melomanilor în această ultimă piesă s-au dovedit a fi pe deplin întemeiate (interpretarea dirijorului Mihai Brediceanu — conducând, ca de obicei, fără baghetă și fără partitură — a oferit o versiune foarte gravă a muzicii lui Franck, epurată de excesele lirice și dăruită cu întreaga forță activă a dramatismului, ca și cu elevația meditației filosofice), în schimb, cu toate eforturile dirijorului și ale orchestrei de a suplini lipsa de strălucire și căldură a solistei, lucrarea concertantă a seriei s-a constituit într-un episod mai degrabă fără relief al desfășurării programului. În schimb, o pondere aparte a avut, în cadrul acestuia (cu toată rezerva pe care, din păcate, publicul nostru încă o mai păstrează față de creația contemporană), *Phtora I* de Nicolae Brînduș. Amplificarea și densificarea progresivă a substanței sonore, dispusă pe suprafețe net delimitate prin pauze generale; spectaculoasa alternare a suprafețelor contrastante timbral, fiecare în parte dominată de cite o culoare; unitatea unei structuri aparent fragmentate în scurte secțiuni ce se completează sau se contrazic una pe cealaltă; în sfârșit, strategia dozării efectelor, păstrînd mereu o rezervă pentru a o arunca în luptă la momentul oportun (cum se întîmplă cu foarte tirzia lansare în discurs a pianului și orgii, de pildă), apoi însăși constituția ansamblului orchestral și dispunerea simetrică a instrumentelor lui — toate aceste calități ale partiturii au fost puse în valoare de interpretarea realizată de Mihai Brediceanu cu orchestra Filarmonicii „George Enescu“ prin rigoare și detasare, prin luciditatea și fermitatea unui demers ferit de orice izbucniri temperamentale, controlat de o atotputernică gândire ordonatoare.

Mircea Cristescu — Valentin

Radu — Scott McIntosh

Un program cu numeroase (aproape numai) noutăți — așa a fost conceput acela al Filarmonicii „George Enescu“ din 13 iunie. Mai întii, o primă audiție absolută — *Melos IV* de Fred Popovici — a prilejuit dirijorului Mircea Cristescu incursiunea în universul aparte al unui compozitor preocupat de explorarea și exploatarea secretelor pe care le mai ascunde încă, în alcătuirea sa intimă, sunetul. Fred Popovici a inaugurat acum mai multă vreme o „Introducere în anatomia sunetului“, pe care o dezvoltă și în această lucrare orchestrală, după ce a experimentat-o în repetate rînduri cu partituri destinate unor formații camerale de dimensiuni variabile. Desigur, bogăția mai mare a arsenalului determină aici o corespunzătoare amplificare și diversificare a posibilităților, dar, în esența sa, fenomenul rămîne același: un demers componistic sensibil, dominat însă de forța intelectualului, ignorînd capcanele senzorialului, nefăcînd concesii nici gustului interpreților, nici aceluia al publicului. În mod voit lipsit de spectaculos, *Melos IV* vorbește despre puterea compozitorului de a domina materia sonoră, de a nu se lăsa antrenat în jocul produs de propriile-i plăsmuri pînă la a-l scăpa de sub control — așa cum li se mai întîmplă, citeodată, altor tineri compozitori. O rigoare definitorie pentru forța personalității sale, deci.

Episodul concertant al programului — neobișnuit de extins — l-a prilejuit prezența organistului Valentin Radu și a trompetistului american Scott McIntosh. După o „secvență“ Bach, începută cu *Concertul în re major* (interpretat de către Valentin Radu într-un tempo cam prea rapid — mai ales raportat la posibilitățile orgii —, ce a determinat de altfel destule imperfecțiuni de execuție), continuată cu „Coralul Lipatti“ (oferit în bis) și încheiată cu *Concertul în mi bemol major* (unde Scott McIntosh și-a etalat virtuozitatea neostentativă, dublată de o contaminantă bucurie de a cînta — totul fundamentat solid pe o bună cunoaștere a stilului și pe o remarcabilă subtilitate în utilizarea intensităților variate), au urmat (de asemeni în bis) un Copland (cu orchestra) și, în sfârșit, *Hora Staccato* (cu Valentin Radu la pian).

Ultima noutate a seriei — *Toccată festivă* de Samuel Barber, în primă audiție nu numai la noi în țară, dar și în Europa — i-a pus pe dirijorul Mircea Cristescu și pe instrumentiștii Filarmonicii „George Enescu“ (și pînă atunci aflați la o considerabilă cotă de profesionalism) în situația de a-și pune în lumină calitățile interpretînd o muzică în egală măsură masivă și violentă, lirică și chiar melodramatică, o muzică deopotrivă legată de tradiția europeană și de folclorul american; iar Valentin Radu a avut ocazia să se ridice la adevărata sa valoare de excelent organist, entuziasmînd publicul mai cu seamă în lunga și dificila cadentă de virtuozitate pe care partitura aceasta i-o pune la dispoziție.

Luminița VARTOLOMEI

Ludovic Baci — Anda Petrovici

— Iosif Calef

Printre dirijorii invitați la pupitrul orchestrei simfonice a Filarmonicii „George Enescu“ s-a numărat în acest final de stagiune și Ludovic Baci, al cărui nume a figurat pe afișul concertelor din 27 și 28 iunie. Din întregul program s-a detașat limpezimea viziunii dirijorale, urmărind gradarea fluxului muzical într-un mesaj artistic unitar, dăltuit din suprafețe componistice ample. Prestanța și fermitatea ges-